ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV

Kırlarda Bir Gün

ÖYKÜLER • CİLT 3

© 2018 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
2018, İstanbul (1 baskı)

© Sonsöz: Charles May, "Chekhov and the Modern Short Story", 2017.

İletişim Yayınları 2626 • İletişim Klasikleri 118
ISBN-13: 978-975-05-3016-6 • ISBN-13: 978-975-05-1989-5 (Tk. No.)
© 2020 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM
1. Baskı 2020, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Emrah Serdan
KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ Aleksandr Makovski, "Kilise Manzarası", 1900
UYGULAMA Hüsnü Abbas, Hasan Deniz
DÜZELTİ Burçin Gönül
BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46
CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV

Kırlarda Bir Gün

ÖYKÜLER • CİLT 3

RUSÇADAN ÇEVİREN ***Mehmet Özgül***

Kırlarda Bir Gün, Anton Pavloviç Çehov'un
1886 yılında kaleme aldığı
öykülerden seçilerek hazırlanmıştır.

D.S. MIRSKY'NİN ÖNSÖZÜ
VE CHARLES E. MAY'İN SONSÖZÜYLE

iletişim

ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV 29 Ocak 1860 günü Kırım'da bir liman kenti olan Taganrog'da dünyaya geldi. Bakkallık yapan Pavel Yegoroviç Çehov ve Yevgeniya Yakovlevna Çehova'nın üçüncü oğluydu. Taganrog Erkek Gramer Okulu'na yazıldı. Erken yaşta tiyatroya ilgi duydu ve ailesiyle birlikte oynadığı kısa skeçler yazmaya başladı. "Babasız" ve "Platonov" adında iki oyun yazdı. Babasının iflasından sonra aile Moskova'ya gitti; Çehov, Taganrog'da kalıp eğitimini özel dersler vererek sürdürdü. Tıp okumak için Moskova'ya geldi ve burada *Strekoza* (Yusufçuk) dergisine Antoşa Çehonte gibi takma isimlerle haftalık öyküler yazmaya başladı. İlk eskiz derlemesi *Melpomene'nin Masalları* 1884'te yayımlandı. Bu dönemde tüberküloza yakalandı. Meşhur romancı Grigoroviç'in kendisine yazdığı mektupla yazarlığı ciddiye almaya karar verdi ve kendi imzasıyla ilk öykü derlemesi *Karmakarışık Öyküler* 1885'te yayımlandı. "İvanov"un ilk hali, Moskova'da Korsh Sahnesi'nde 19 Kasım 1887'de sahnelendi, aynı yıl ikinci öykü derlemesi *Alacakaranlık* yayımlandı. "Kuğunun Şarkısı" ve "Ayı" 1888 yılında ilk kez sahnelendi. *Alacakaranlık* ile Puşkin Ödülü'ne layık görüldü. Ağabeyi Nikolay, 1889'da tüberkülozdan öldü. Ertesi yıl Sibirya'daki Sahalin Adası'nı ziyaret etti. A.S. Suvorin ile birlikte Fransa ve İtalya'ya gitti. Bir sonraki yıl Moskova yakınlarındaki Melihovo arsasını satın alarak bir ev yaptırdı ve burada yaşamaya başladı. Burada geçirdiği beş yıl boyunca bir yandan en iyi öykülerini yazarken bir yandan da açtığı ufak klinikte, doktorluk mesleğini sürdürdü. "Martı", 1896'da ilk defa sahnelendiğinde olumsuz tepkilerle karşılaştı. Ertesi yıl tüberküloz teşhisi konan Çehov, Avrupa'da istirahat etti. Bir sonraki yıl Yalta'ya döndü ve buradan bir arsa aldı. "Vanya Dayı", Moskova Sanat Tiyatrosu'nda 1899'da sahnelendi, aynı yıl annesi ve kız kardeşiyle Yalta'daki yeni evine taşındı. 1898'de tanıştığı aktris Olga Knipper ile 1901 yılında küçük bir merasimle evlendiler. Bu yıl "Üç Kız Kardeş", Moskova Sanat Tiyatrosu'nca sahnelendi. Ertesi yıl sağlığı kötüleşmeye başladı. Tamamladığı son oyunu "Vişne Bahçesi"nin ilk gösteriminin yalnız üçüncü perdesine katılabildi. İyileşmek için gittiği Badenweiler'de hayata gözlerini yumdu. Eşi Knipper'e söylediği "Şampanya içmeyeli uzun zaman oldu" meşhur son sözleri olmuştur. Naaşı Novodeviçi Mezarlığı'na defnedildi. Hayata ve yazarlığa bakışını kendisi şöyle özetlemiştir: "Kısa ömrümde insanın erişebildiği her şeyi kucaklamak istiyorum. Konuşmak, okumak; dev bir fabrikada elime çekiç almak; denizi seyretmek, tarla sürmek. Nevski Bulvarı'nda, uçsuz bucaksız tarlalarda, okyanusta –hayal gücümün beni götürdüğü her yerde– bir başıma yürümek istiyorum."

İÇİNDEKİLER

ÖYKÜLERE DAİR GÖRSELLER *9*

KRONOLOJİ *13*

ÖNSÖZ
ÇEHOV / D.S. MIRSKY *21*

Kırlarda Bir Gün

Cadı *35*

Küçük Bir Şaka *49*

Kurt *55*

Baharda *65*

Agafya *71*

Kâbus *83*

Karga *99*

Kırtasiyecilik *103*

Grişa *109*
Ah, Şu Kadınlar! *115*
Aşırı Duygulanmalar *121*
Tanıdık Bir Erkek *127*
Mutlu Adam *131*
Müsteşar Dayım *137*
Kırlarda Bir Gün *157*
Yazlıkta *165*
Yapacak Başka Bir Şey Olmayınca *171*
Kontrbaslı Roman *179*
Korku Üstüne *187*
Gereksiz İnsanlar *195*
Şarkıcı Kız *205*
Tedirgin Konuk *213*
Koca *221*
Mutsuzluk *227*
Acı Çekenler *243*
Birinci Mevki Yolcusu *251*
Yetenek *259*
Hazır Yiyiciler *265*
Sevgili *273*
Karanlıkta *279*
Öylesine Bir Olay *285*
Dilini Tutamayanlar *297*
Ivır Zıvır Şeyler *301*

Çekilmez İnsanlar *307*
Öç *317*
Mahkemede *323*
Bataklık *331*
Hayaller *353*
Susss! *363*
Değirmende *367*
İyi İnsanlar *375*
Söylevci *389*
Felaket *395*
Sanat Eseri *401*
Vanka *407*
Yolda *413*
O Kadındı İşte! *433*

SONSÖZ
ÇEHOV VE MODERN ÖYKÜ / Charles E. May *439*

ÖYKÜLERE DAİR KÜNYE BİLGİLERİ *459*

- "Cadı" öyküsünün de içinde bulunduğu, 1887'de yayımlanan *Alacakaranlık* isimli öykü derlemesinin kapağı.
- "Karga", "Kırtasiyecilik", "Grişa", "Ah, Şu Kadınlar!", "Tanıdık Bir Erkek", "Kontrbaslı Roman", "Şarkıcı Kız", "Koca", "Yetenek", "Sevgili", "Dilini Tutamayanlar", "Öç", "Susss!", "Söylevci", "Sanat Eseri", "O Kadındı İşte!" öykülerinin yayımlandığı 1886 tarihli *Oskolki* (Fragmanlar) dergisi kapakları.

Cadı

(Ведьма)

Vakit gece yarısına gelmişti. Zangoç Saveli Gıkin, kilise bekçi odasındaki kocaman yatağında yatıyor, her zaman tavukların uyku saatinde yatıp uyuduğu halde bu sefer gözünü kırpmıyordu. Çeşitli renklerde basma parçalarından dikilmiş kirli yorganının bir ucundan kızıl sert saçlı başı, öbür ucundan ise çoktandır su yüzü görmemiş iri ayakları dışarı fırlamıştı. Kulakları, dışarıda kopan fırtınadaydı. Bekçi odası kilise avlusunun kıyısında olduğu için odanın tek penceresi kırlara bakıyordu. Ve kırlarda gerçek bir savaş vardı. Kimin kimi kökünden kazımaya çalıştığı bilinmeyen bu amansız savaşta ortalığı kasıp kavuran fırtınanın ulumasına bakılırsa, birinin büyük acı çektiği sanılırdı. Kahredici, amansız bir güç kırlarda birilerinin peşinde koşuyor, ormanda, kilisenin çatısında azgın azgın uğulduyor, yumruklarıyla pencere camlarını dövüyor, önüne ne gelirse saçıp savuruyor; bu gücün ezdiği çevrede ne varsa inleyip ağlıyordu... Acıklı ağlayışlar pencerenin dışında, çatının tepesinde, ocağın içinde, her yerdeydi. Bu ağlamalarda imdat çağrısından çok, bir elem, artık geç kalındığını, kurtuluş umudu kalmadığını bildiren bir sızlanma vardı. İncecik buzla kaplı kar yığınlarının, çıplak ağaç dallarının üstünü gözyaşı damlacıkları örtmüştü; çamur ve erimiş karlardan oluşan koyu, sı-

vışık bir madde yolları, cılgaları (patikaları) kaplamıştı. Sözün kısası, buzlar çözülmekteydi; ancak gecenin karanlığında gökyüzü aşağıda olanları görmediği için bir yandan iri, taze kar tanelerini buzu çözülen toprağın üstüne yağdırıyor, yağdırıyordu. Bir yandan da rüzgâr uğulduyordu durmaksızın... Şiddetli rüzgâr yere düşen karlara rahat vermiyor, karanlıkta istediği yöne savuruyordu.

İşte Gıkin bu şamataya kulak kabartırken somurtuyordu. Onu asıl kaygılandıran, bu şamatanın sonunun neye varacağını, bunun kimin başının altından çıktığını bilmesi, en azından tahmin etmesiydi.

Yorganın altından parmağıyla birilerine gözdağı vererek, "Biliyorum! Her şeyi biliyorum!" diye homurdandı. Karısı Raisa Nilovna pencerenin önünde bir tabureye oturmuştu, ikinci bir taburenin üstünde duran teneke gaz lambası, aydınlatma gücüne olan inancını yitirmiş bir halde, zangocun karısının geniş omuzlarını, bedeninin iştah açıcı kabarıklıklarını, ucu yeri süpüren kalın saç örgüsünü fersiz bir ışıkla, ölgün ölgün aydınlatmaktaydı. Kaba ketenden çuval dikiyordu zangocun karısı. Ellerinin çabuk çabuk çalışmasına karşın gözlerinin, kaşlarının, etli dudaklarının, beyaz boynunun duruşuna bakılırsa, bu mekanik, tekdüze işin akışına kendini kaptıran gövdesi uykuya dalmış gibiydi. Kadın yorulan boynunu dinlendirmek için arada bir başını dikleştiriyor, dışarıda kopan kar fırtınasını görmek amacıyla pencereye bakıyor, sonra yeniden işine koyuluyordu. Kalkık burunlu, yanakları gamzeli güzel yüzünde ne bir istek, ne hüzün, ne de sevinç okuyabilirdiniz. Öyle değil midir, su püskürtmeyen bir fıskiyeli havuzun da tüm güzelliğine karşın hiçbir çekiciliği yoktur.

Kadın işte bir çuvalı bitirdi. Onu yana attıktan sonra tatlı tatlı gerindi, donuk, durağan bakışlarını pencereye dikti. Camlar dışarıdan damlalarla, kısa ömürlü kar tanecikleriyle sıvalıydı. Yağan karlar camın üstüne yapışıyor, zangocun karısı onları bir an gördükten sonra eriyordu...

"Hadi, gel de yat!" dedi zangoç, karısına.

Kadından ses çıkmadı. Ancak birden kirpikleri kıpırdandı,

gözlerinde dikkatin ışığı parladı. Yorganın altından karısının yüzündeki değişiklikleri gözleyen zangoç, "Ne o? Bir şey mi var?" diye sordu.

"Hiç... Birileri kiliseye doğru yaklaşıyormuş gibi geldi de..."

Zangoç elleriyle, ayaklarıyla üstündeki yorganı bir anda fırlattı, yatağın kıyısına dizüstü çöküp bön bön karısına baktı. Lambanın ürkek ışığı adamın çopur, kıllı yüzünü aydınlattı, oradan karışık, sert saçların örttüğü başına kaydı.

"İşitiyor musun?" dedi kadın.

Tipinin tekdüze uğultusu arasından kulakların güç duyabileceği, çınlamayla karışık bir inilti, bir sivrisineğin sokmak isteyip de fırsat verilmediği zaman öfkelenmesine benzer bir vızıldama belli belirsiz işitildi.

Saveli topukları üzerine oturarak, "Posta arabası," dedi.

Kilisenin üç fersah ilerisinden posta yolu geçmekteydi. Yoldan kilise yönüne rüzgâr estiğinde bekçi kulübesinden araba çıngırakları duyulurdu.

Zangocun karısı içini çekti.

"Aman Tanrım, bu havada yola çıkılır mı?"

"Devlet işi... İstesen de istemesen de çıkacaksın..."

İnildeme bir ara kesildi.

"Uzaklaştılar!" dedi Saveli yatağına uzanarak.

Ancak yorganı tepesine çekmeye fırsat bulamadan küçük bir çıngırak sesi belirgin bir biçimde çalındı kulağına. Bunun üzerine karısına kaygıyla baktı, yataktan aşağı atladı, iki yana devrile devrile yürüyerek ocağın yanına vardı. Çıngırak bu arada bir kere daha çınladı, sonra yerinden koparılmış gibi sustu.

Zangoç, karısına gözlerini dikti.

"Bak, şimdi işitilmiyor."

Daha böyle der demez bir rüzgâr dalgası pencereye yüklendi, inleyen, ince çıngırak sesini de birlikte getirdi.

Zangocun beti benzi attı, çıplak ayaklarıyla odada dolanmaya başladı. Karısına yan yan bakarak, hırıltılı bir sesle, "Posta arabası yolunu şaşırmış, dönüp duruyor," dedi. "İşitmiyor musun, dönüp duruyor. Bi... Biliyorum ben. Anlamıyor muyum sanıyorsun? Tanrı senin cezanı versin!"

Kadın gözlerini pencereden ayırmaksızın, "Neyi biliyormuşsun bakayım?" diye sordu.

"Şeytanın kızı, hepsi senin başının altından çıkıyor! Senin işin bütün bunlar, kahrolası! Kar fırtınasını çıkarttın, posta arabasına yolunu şaşırttın! Hepsini sen yaptın! Sen!"

Kadın sakin bir sesle, "Salak, aklını oynatmışsın!" dedi.

"Çoktandır anladım ne mal olduğunu. Daha evlendiğimiz ilk gün farkına varmıştım, kancık köpeğin tekisin sen!"

Kadın istavroz çıkararak omuzlarını büzdü.

"Tüh sana! Hadi sen de istavroz çıkar, aptal herif!"

Zangoç gömleğinin eteğine çabuk çabuk burnunu sildi, sonra boğuk, ağlamaklı bir sesle, "Cadısın cadı!" dedi. "Benim karım olarak ruhban sınıfı unvanı taşısan da senin hakkında inandığım gerçeği yüzüne haykıracağım: Malın gözüsün sen! Tanrım beni korusun, esirgesin! Öyle değil misin? Geçen yıl Danyal Peygamber yortusunda gene böyle tipi çıkmıştı da yapı ustası bize ısınmaya gelmişti. Unuttun mu? Sonra başka bir seferinde, Aziz Aleksey günü ırmakta buzlar çatladı, ilçe polis amiri çıktı karşımıza. Kahrolası, bütün gece seninle çene çaldı, ertesi sabah suratına baktığımda avurtlarının çöktüğünü, gözünün çevresinde halkalar oluştuğunu gördüm. Buna ne dersin? Gene Spasovka yortusunda iki kez fırtına çıktı, ikisinde de geceyi geçirmek üzere eve bir avcı uğradı. Yaptıklarını görmedim mi sanıyorsun o kahrolasıyla? Utancından kıpkırmızı kesilmiştin. Hadi, kendini savun bakalım!"

"Ne yapmışım da görmüşsün?"

"Ya, demek öyle! Bu kış Noel yortusu öncesinde gece gündüz kesilmeyen tipi sırasında soylular derneği yazıcısı yolunu şaşırıp bize uğramıştı hani! Unuttun mu? Bir yazıcı parçasına tenezzül edecek kadar düştün sen! Sümüklü bir herif yüzünden içinde oturduğumuz kutsal tapınağı kirletmeye değer miydi? Pis herif, bir şeye benzese bari! Boynu eğri, suratı çıbanlar içinde! Tüh sana, iblis karı!"

Zangoç dudaklarını sildi, sızlanmalarına ara vererek dışarıya kulak kabarttı. Çıngırak sesi duyulmuyordu artık. Bir ara bekçi odasının çatısında rüzgâr yeniden uğuldadı, uğultuyla birlik-

te dışarıdan şıngırtılar geldi.

"Şimdi de aynı," diye sürdürdü konuşmasını Saveli. "Posta arabasının yolunu şaşırması boşuna değil. Suratıma tükürsünler ki, seni arıyorlar. Şeytan senin yardımcın, işini iyi biliyor! Posta arabasını döndürüp dolaştırıp buraya getirecektir. Biliyorum! Daha önce de gördüm kendi gözlerimle! Şehvet düşkünü, iblisin dölü, benden saklayamazsın! Tipi çıkar çıkmaz aklından neler geçtiğini anlamıştım!"

Kadın alaylı alaylı güldü.

"Aptal herif! Akılsız kafana bakılırsa tipileri, fırtınaları ben çıkarıyorum, öyle mi?"

"Benimle alay et bakalım! Sen çıkar ya da çıkarma, damarlarında şehvet oynamaya başlayınca havaların bozduğunu görmüyor muyum sanıyorsun? Hava bozulunca da salağın biri bizim evin yolunu tutuyor. Her seferinde böyle olduğuna göre sebep sensin!"

Zangoç, sözlerinin etkisini artırmak için parmağını dudaklarına bastırdı, sol gözünü kapattı, şarkı söylercesine, "Akılsız karı! Yezidin dölü!" dedi. "Sen cadı değil, normal bir insan olsaydın, yapı ustasının, avcının, yazıcının adam kılığına girmiş şeytan olduğunu anlamaz mıydın? Söyle, anlamaz mıydın?"

Kocasına acıyarak bakan Raisa içini çekti:

"Sen iyice dangalağın biriymişsin, Saveli! Babamın sağlığında gene bu kilisede otururduk; sara illetinden kurtulman için çevre köylerden, çiftliklerden sürüyle insan gelirdi evimize. Her gün birkaç kişi uğrardı da kimse onları şeytan diye suçlamazdı. Şimdi kötü havalarda ısınmak için birinin yolu bize düşse kafana türlü türlü kuşkular giriyor. Aklına şaşayım, e mi!"

Karısının mantığı Saveli'yi bir an sarstı. Çıplak ayaklarını iki yana açtı, başını önüne eğdi, düşüncelere daldı. Aslında tahminlerinin doğruluğundan tümüyle emin değildi; karısının içten, telaşsız ses tonu onu aklına gelenlerden kuşkuya düşürmüştü şimdi. Bununla birlikte kısa bir değerlendirme sonunda kendini toparlayarak kafasını salladı.

"Gelenler yaşlı, hantal adamlar olsa gene neyse. Hepsi de genç, üstelik anasının gözü! Niçin böyle oluyor? Amaçları da

ısınmak değil, gönül eğlendirmek! Bak kadın, yeryüzünde karı milletinden daha kurnaz yaratık yoktur! Kafalarında serçeninki kadar işe yarar beyin bulamazsın, ama kurnazlığa gelince, Meryem Ana kurtarsın seni! İşte posta arabası çıngırakları gene duyuluyor. Kar fırtınası çıktığında aklından geçenleri anlamıştım! Örümceğin tohumu, gene cadılığını yaptın!"

Zangocun karısının sabrı taştı:

"Kahrolası, sen benim başımın belası mısın? Zift gibi yapıştın, rahat bırakmıyorsun!"

"Rahat bırakmam ya! Eğer bu gece gene öyle bir şey olursa... Beni iyi dinle, Tanrı korusun, öyle bir şey olursa, sabah kalkar kalkmaz Dyakovo'nun yolunu tutar, Peder Nikodim'e bir bir anlatırım. Derim ki, 'Peder Nikodim, beni bağışlayın, karım cadıdır.' 'Nasıl?' diye soracaktır. 'Nasıl mı? Söyleyeyim... Böyle böyle...' İşte o zaman çıra gibi yandığın gündür! Yalnız öbür dünyada değil, bu dünyada da çekeceklerin var. Senin gibi kadınlardan dua kitabında bile söz edilmesi boşuna değil!"

Tam o sırada pencerenin dışında öyle bir gürültü koptu ki, irkilen Saveli'nin yüzü sarardı. Karısı da hopladı yerinden, yüzü sapsarı kesildi.

Titrek, tok bir sesin, "Tanrı aşkına içeri alın, donduk!" dediği duyuldu, "İçeride biri var mı? Bir iyilik yapın, biraz ısınalım. Yolumuzu şaşırdık!"

Pencereye bakmaktan korkan Raisa, "Kimsiniz?" diye sordu.

"Posta sürücüleri!" dedi ikinci bir ses.

Saveli elini salladı.

"Tam dediğim gibi! Doğru söylememiş miyim? Gene cadılığını gösterdin. Gözlerimin içine bak benim!"

Zangoç yatağın önünde iki kez zıpladı, kuştüyü döşeğin üstüne devrildi, burnundan öfkeyle soluyarak yüzünü duvara döndü. Az sonra sırtına soğuk bir hava dalgası çarptı. Kapının gıcırdamasının ardından eşikte tepeden tırnağa kara belenmiş uzun boylu bir adam belirdi. Onun arkasından bir ikincisi süzüldü.

"Çuvalları da getireyim mi?" diye sordu ikincisi.

"Dışarıda bırakacak değiliz ya!"

Bunları söyleyen birincisi başlığını çözmeye başladı, ancak çözme işini bitirmeden şapkasıyla birlikte başından sıyırdı, öfkeyle fırının yanına fırlattı. Sonra paltosunu çıkardı, onu da fırına doğru attı, kimseyle selamlaşmadan odada gezinmeye başladı.

Genç bir posta görevlisiydi bu. Sapsarı saçları vardı, yıpranmış resmî bir ceket giymişti, kırmızı deri çizmeleri çamur içindeydi. Gezinerek biraz ısındıktan sonra gelip masaya oturdu, ayaklarını çuvallara doğru uzattı, başını yumruğuna dayadı. Kaşlarında, bıyıklarında, değirmi sakalında karlar erimeye başlamıştı. Yolda çektiği sıkıntıların, acının, korkunun izlerini taşıyan, kırmızı beneklerle kaplı, yorgunluktan solgun, öfkeden çarpılmış yüzü gene de güzeldi.

Postacı gözlerini duvarlarda dolaştırdıktan sonra, sıcak bir odada bulunuşuna inanmıyormuşçasına, "Bu bizimkisi köpek yaşantısı!" dedi. "Az kaldı yolda geberiyorduk. Işığınızı görmesek, kim bilir, başımıza neler gelirdi! Sonumuzun ne olacağını kestiremiyorum. Dur durak bilmeden, köpekler gibi koşturuyoruz..."

Zangocun karısına şöyle bir göz attı, sesini alçaltarak, "Burası neresi? Nereye geldik biz?" diye sordu. Zangocun karısı kızardı, eli ayağı dolaştı.

"Gulyayev Tepesi derler buraya. General Kalinovski'nin yurtluğudur."

Genç postacı, sırtında kocaman, meşin bir çuval, kapıdan içeri girmek için uğraşan posta sürücüsüne, "İşitiyor musun, Stepan?" dedi. "Ta Gulyayev Tepesi'ne gelmişiz."

"Ooo! Ne kadar uzaklaşmışız yoldan!"

Ah çeker gibi, kısık bir sesle bunları söyleyen posta sürücüsü dışarı çıktı, az sonra biraz daha küçük ikinci bir çuval getirdi, sonra yeniden çıktı, Rus masallarını konu alan eski gravürlerdeki yiğit savaşçı kılıçlarının benzeri, meşin kılıf içinde uzun, enli bir postacı kılıcıyla birlikte geri döndü. Çuvalları duvarın dibine yerleştirdikten sonra dışarı çıktı, piposunu içmeye başladı.

Zangocun karısı, "Yoldan geldiniz, belki çay içmek istersiniz," dedi. Postacının kaşları çatıldı.

"Çay içmeye vakit mi var ki? Biraz ısınıp kendimize gelince hemen yola koyulacağız. Posta trenine yetişmemiz gerekiyor. On dakikacık otursak yeter... Zahmet olmazsa bize yolu gösterir misiniz?"

Zangocun karısı içini çekti.

"Şansınızdan, hava da öyle berbat ki!"

"Ya, öyle... Şey, kimlerdensiniz siz?"

"Biz mi? Buralıyız, kilisede kalıyoruz. Kocam din görevlisiydi... Bakın, kendisi şurada yatıyor... Saveli, hadi kalk da gelenlere 'Hoş geldiniz!' de! Eskiden cemaatli bir kiliseydi burası. Cemaat kalmayınca bir buçuk yıl önce çalışır kiliselikten çıkarıldı, kocamın zangoçluk kadrosu da kalktı. Şimdi burada kiliseyi koruyoruz. Burası çiftlikken beyefendi vardı, uşakları, ırgatları için bir kilise gerekliydi. Çünkü en yakın köy Markovka buraya beş fersah uzaklıktadır. Şimdi bekçilik ediyoruz işte."

Zangocun karısının anlattıklarından postacı, kocası Saveli'nin, generalin karısına gitse, ondan bir tavsiye yazısı alıp ilçedeki başpapaza götürse kendisine yeni, iyi bir görev verilebileceğini öğrendi. Ama tembel bir adamdı zangoç, ayrıca generalin karısına gitmekten korkuyordu.

"Gene de ruhban sınıfından sayılırız," diye içini çekti zangocun karısı.

"Peki, neyle geçiniyorsunuz?"

"Kilisenin bostanı var, sonracığıma, ot biçip satıyoruz. Ancak bunlardan elimizde fazla bir şey kalmıyor. Diyadkin köyünün papazı vardır, açgözlüdür çok, bütün yortularda ayini kimseciklere bırakmaz, oradan kazanacağımız üç-beş kuruşa da göz dikti. Kime gidip şikâyet edeceğiz ki!"

Saveli yattığı yerden, "Yalan söylüyorsun!" dedi hırıltılı sesiyle. "Peder Nikodim ermiş gibi bir adamdır, kilisenin ışığıdır. Ne alırsa hakkıyla alır."

Postacı güldü:

"Oo! Seninkisi amma da öfkeliymiş! Evleneli çok oldu mu?"

"Geçtiğimiz pazar günü dördüncü yılı doldurdu. Eskiden bu kilisenin zangocu babamdı, kendisi rahmetli olunca yerinin

başkasına gitmemesi için piskoposluğa başvurdular, bekâr bir zangocun gönderilmesini istediler. Ben de bununla evlendim."

Postacı sırtı dönük duran Saveli'ye, "Oo, demek bir taşla iki kuş vurdun!" dedi. "Hem babasının yerine oturdun, hem kızını aldın."

Sabırsızca bacağını oynatan Saveli duvara daha çok sokuldu. Postacı ise masadan kalktı, birkaç kez gerindikten sonra gelip posta çuvalının üzerine oturdu. Orada bir süre düşündü, eliyle çuvalı mıncıkladı, kılıcın yerini değiştirdi, bir bacağını aşağı sarkıtarak boylu boyunca uzandı.

Bir kolunu başının altına koyup gözlerini kapatarak, "Bizimkisi köpek yaşantısı," dedi. "Düşmanıma bile böyle bir yaşamı tavsiye etmem."

Ortalığa bir sessizlik çöktü. Saveli'nin burnundan çıkan tısıltıdan, ölçülü ve ağır ağır soluk alan postacının her soluk verişte boğazından kopan "kıh kıh" seslerinden başka bir şey işitilmiyordu. Sanki adamın boğazında bir teker arada bir gıcırdayarak dönüyor gibiydi. Aşağı sarkık bacağı titrerken çuvalın üstünde hışırtılar çıkarıyordu.

Yorganın altından yüzünü odaya çeviren Saveli içeriyi gözetlemeye koyuldu. Karısı taburede oturuyor, başını ellerine dayamış bir durumda postacının yüzüne bakıyordu. Şaşırmış, hatta korkmuş birinin kıpırtısız bir bakışı vardı.

Zangoç, "Niye öyle gözünü dikmiş bakıyorsun?" dedi öfkeli öfkeli.

"Sana ne? Yat yattığın yerde!"

Bunu derken gözünü bir an olsun sarışın adamdan ayırmamıştı. Zangoç göğsünde biriken havayı bütün hıncıyla dışarı püskürttü, gerisin geriye sertçe duvara döndü.

Birkaç dakika sonra yeniden kıpırdandı, dizüstü toplanıp yatağa oturdu, kollarını yastığa dayayarak karısına yan yan baktı. Karısı gene öyle kıpırtısız, postacıya bakıyordu. Yanakları soluklaşmıştı, ama bakışlarında garip bir alev yalazlanıyor gibiydi. Zangoç yatağından karınüstü yere kaydı, sürüne sürüne postacıya yaklaşıp yüzünü bir mendille örttü.

"Neden örttün?" diye sordu karısı.

"Gözlerine ışık düşmesin diye."

"Öyleyse ışığı söndür sen de..."

Zangoç, karısına kuşkuyla baktı, avurtlarını şişirip lambaya yaklaştı, ama son anda üflemekten cayarak elini salladı.

"Gene şeytanca bir sinsilik düşünüyorsun, değil mi? Ah, yeryüzünde kadından daha kurnaz bir yaratık var mı?"

Kadın sıkıntıyla yüzünü buruşturdu.

"Seni uzun etekli iblis seni! Bak, ben sana neler yapacağım!"

Böyle diyerek daha umursamaz bir tavır takındı, yeniden gözlerini postacıya dikti.

Yüzünün kapalı olması ne fark ederdi ki? Onu ilgilendiren yalnız yüzü değil, bu yeni adamın tüm görünüşüydü. Postacının geniş, güçlü bir göğsü vardı; kolları düzgün ve biçimliydi; kaslı, düzgün bacakları ise Saveli'nin çırpı gibi bacaklarından daha güzel, daha erkeksiydi. İkisini yan yana koyup karşılaştırmayı bile düşünemezdi.

Aradan kısa bir zaman geçince Saveli, "Ben uzun etekli, iblis olabilirim, ama bu adamların burada kalmasına gerek yok!" dedi. "Evet... Bunlar devlet işi yapıyorlar, alıkoyduk diye sonra bizi sorumlu tutarlar. Hey, arkadaş! Postacıysan işini yap! Ne diye kıvrılıp yatıyorsun?"

Dışarıya seslendi:

"Hey, arabacı! Adın nedir, bilmiyorum! Kalk bakalım, posta götürürken yatılmaz! Gerekiyorsa size yolu gösteririz!"

Odada şöyle bir dolanıp postacının yanına sokuldu, kolunu çekti.

"Bey! Bey! Yola çıkacaksanız geç kalmayın! Gitmeyeceksenız burada uyunmaz!"

Postacı sıçradı, oturdu, çevresini bulanık gözlerle süzdü; yeniden yattı.

Saveli adamın kolundan bir daha çekti.

"Ne zaman gideceğinizi soruyorum! Zamanında yerine ulaştırmanız için postayı size teslim etmişler, işitiyor musunuz? Yolu göstereyim!"

Postacı gözlerini açtı. Kısa tatlı bir uykuyla ısınmış, gevşemiş olarak, ama henüz uykusu iyice açılmaksızın, sisler için-

de zangocun karısının kar beyazı boynunu, kıpırtısız, yapışkan bakışlarını gördü; sanki düşteymişçesine gözlerini yumdu, gülümsedi...

Bu arada kadının, "Bu havada nereye gideceksiniz? Tatlı uykunuzu bölmeyin, rahatınıza bakın!" diyen yumuşak sesini duydu.

Gözlerini yeniden açtığında zangocun karısının gamzelerini gördü, nerede bulunduğunu, her şeyi anımsadı. Karanlık, soğuk havada yola çıkacaklarını düşününce tüyleri ürperdi, olduğu yerde büzülüp kaldı.

Esneyerek, "Nasıl olsa geç kaldık. Beş dakika daha kestirsem ne çıkar?" dedi.

Dışarıdan sürücünün sesi geliyordu, "Belki zamanında yetişiriz. Böyle havalarda, bakarsın, tren de gecikir."

Postacı doğruldu, gerindi, paltosunu giymeye başladı.

Konukların gitmeye hazırlandıklarını gören Saveli neredeyse keyfinden zıplayacaktı.

İçeri giren posta sürücüsü çuvallardan birini tutup kaldırırken, "Bize biraz yardım edecek misin?" diye sordu. Zangoç bir sıçrayışta adamın yanına vardı, birlikte posta balyasını dışarı çıkardılar. Bu sırada postacı başlığının bağını çözmek için uğraşıyordu. Zangocun karısı ise gözlerini alamıyordu sarışın gencin yüzünden, fırsat bulsa adamın içine girecekti neredeyse.

"Çay bile içmediniz," dedi.

"İçmesine içerdim de, görüyorsun, hazırlığa başladılar. Geciktikti nasıl olsa."

Kadın onun kolunu tuttu, gözlerini yere indirerek, "Gitmeyin, kalın!" diye fısıldadı.

En sonunda düğümü çözen postacı kararsızlık içindeydi, başlığı kolunun üzerinden aşırdı, bekledi. Kadının yanından ayrılmak istemiyordu bir türlü, ılık bir duygu uyandı içinde.

"Boynun ne kadar beyaz!" dedi.

Elini uzatıp iki parmağıyla kadının boynuna dokundu. Onun karşı koymadığını görünce elini boynuna, omzuna sürdü.

"Ah, sen..."

"Kalın... Çay içerdik..."